

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษโดยสภายุโรป

นอกจากการดำเนินงานคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษโดยสหประชาชาติแล้ว ในระดับภูมิภาคก็มีการร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เช่น การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยสภายุโรป ซึ่งมีสาเหตุต่าง ๆ ในการจัดตั้งขึ้นเช่นเดียวกับสาเหตุที่ทำให้สหประชาชาติเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การร่วมมือกันเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก กระทำโดยการร่วมกันจัดตั้งสภายุโรป (Council of Europe) ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการรัฐมนตรี (Committee of Ministers) และสมัชชาที่ปรึกษา (Consultative Assembly) เมื่อเริ่มก่อตั้ง มีประเทศสมาชิก ๑๗ ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส สหพันธสาธารณรัฐเยอรมัน อิตาลี สหราชอาณาจักร ตุรกี เบลเยียม กรีซ เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย สวิตเซอร์แลนด์ สวีเดน เดนมาร์ก นอร์เวย์ ไอร์แลนด์ ไชปรัส ลักเซมเบิร์ก และมอลต้า

สภายุโรปมีนโยบายดำเนินงานหลายสาขา เช่น นโยบายการร่วมมือทางเศรษฐกิจ, การศึกษา, กฎหมาย ฯลฯ โดยการร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น องค์การสหประชาชาติหรือองค์การต่าง ๆ ของยุโรป การร่วมมือดังกล่าวนี้ กระทำในรูปของอนุสัญญาระหว่างประเทศ เช่น European Convention on Social and Medical Assistance, European Code of Social Security, European Cultural Convention, European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters เป็นต้น

แต่อนุสัญญาที่นับว่าสำคัญและน่าสนใจฉบับหนึ่ง ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษโดยตรง ได้แก่ อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ

ขั้นมูลฐาน (Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms) อนุสัญญานี้เริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๕๓ โดยได้รับสัตยาบันจาก ๑๐ ประเทศ และเพิ่มขึ้นเป็น ๑๕ ประเทศเมื่อปลายปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ฝรั่งเศสและสวีตเซอร์แลนด์ไม่ให้สัตยาบัน

อนุสัญญาคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นมูลฐาน กำหนดสิทธิทางแพ่งและทางการเมืองไว้ดังนี้ คือ สิทธิในการดำรงชีวิตตามความในมาตรา ๒; สิทธิที่จะไม่ถูกลงโทษหรือปฏิบัติอย่างทรมาณผิดมนุษยธรรมและต่ำช้าตามมาตรา ๓; เสรีภาพที่จะไม่ถูกเอาตัวลงเป็นทาสหรือถูกบังคับใช้แรงงานตามความในมาตรา ๔; สิทธิในอิสรภาพ ความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล ตลอดจนเสรีภาพที่จะไม่ถูกจับกุมคุมขังโดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๕; สิทธิในการที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมตามความในมาตรา ๖; ความคุ้มครองจากการใช้กฎหมายอาญาย้อนหลังตามมาตรา ๗; สิทธิในการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว การเลือกที่อยู่อาศัย และการติดต่อสื่อสาร ตามมาตรา ๘; เสรีภาพในความเห็นความเชื่อ และการนับถือศาสนาตามมาตรา ๙; เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา ๑๐; เสรีภาพในการสมาคม ตามมาตรา ๑๑; สิทธิในการเลือกคู่สมรสและการสร้างครอบครัวตามมาตรา ๑๒; สิทธิที่จะร้องเรียนเรียกค่าเสียหายในกรณีที่มีการละเมิดต่อสิทธิตามมาตรา ๑๓.

การดำเนินงานและหน่วยงานของสภายุโรป

ตามบทบัญญัติในอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐาน ได้กำหนดให้จัดตั้งหน่วยงานขึ้น ๒ หน่วยงาน คือ คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน (the European Human Rights Commission) และศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป (the European Human Rights Court)

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป

คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปจัดตั้งขึ้นตามความในมาตรา ๑๔ แห่ง

อนุสัญญา เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาข้อผูกพันต่าง ๆ ระหว่างรัฐภาคี มาตรา ๒๐ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิการประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีจำนวนเท่ากับรัฐภาคี อำนาจของคณะกรรมการสิทธิการเป็นไปตามบทบัญญัติในอนุสัญญา ได้แก่การดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นภายในเขตอำนาจของรัฐภาคี ซึ่งนอกเหนือจากอาณาเขตของรัฐภาคีในยุโรปแล้ว ยังรวมถึงอาณาเขตอื่น ๆ ซึ่งอนุสัญญาครอบคลุมไปถึง โดยการประกาศของรัฐภาคีเป็นกรณีไป เช่น ในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๕๓ รัฐบาลเดนมาร์กประกาศใช้อนุสัญญานี้ในกรีนแลนด์ รัฐบาลเนเธอร์แลนด์ประกาศใช้ในสุรินาม (Surinam) และหมู่เกาะอินเดียนตะวันตกของเนเธอร์แลนด์เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๕ รัฐบาลของสหราชอาณาจักรประกาศใช้ในอาณาณคม ๔๑ แห่งเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๓ และลดลงเหลือ ๑๘ แห่งในปี ๑๙๖๘ เนื่องจากการปลดปล่อยให้เป็นเอกราช

คณะกรรมการสิทธิการมีอำนาจดำเนินการในกรณีของรัฐภาคีละเมิดสิทธิต่าง ๆ ที่ได้ระบุไว้ในอนุสัญญา และใน protocol และอาจดำเนินการเกี่ยวกับคำร้องซึ่งยื่นโดยรัฐคู่สัญญา (มาตรา ๒๔) หรืออาจพิจารณาคำร้องที่ยื่นโดยเอกชน หรือองค์การที่ไม่ใช่รัฐบาลหรือกลุ่มชนต่าง ๆ ถ้ารัฐที่ถูกกล่าวหาได้ยอมรับโดยแจ้งชัดว่า คณะกรรมการสิทธิการมีอำนาจรับคำร้องเหล่านั้นไว้ (มาตรา ๒๕)

การดำเนินการของคณะกรรมการคือ การพิจารณาคำร้องเรียนโดยการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการ สรุปข้อเท็จจริง พยายามไกล่เกลี่ยให้คู่กรณียุติข้อพิพาท หากไม่สำเร็จ คณะกรรมการจะทำรายงานประกอบความเห็น แสดงให้เห็นว่ารัฐที่ถูกกล่าวหาได้กระทำการละเมิดอนุสัญญาหรือไม่ (มาตรา ๓๑)

รายงานประกอบความเห็นนี้ จะถูกส่งไปยังคณะกรรมการรัฐมนตรีแห่งสภายุโรป และจะส่งไปยังรัฐที่เกี่ยวข้องโดยอาจเกิดผลดังนี้

๑. อาจส่งคดีไปพิจารณายังศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป โดยการเห็นชอบของคณะกรรมการ หรือโดยรัฐคู่กรณีทั้งสองฝ่าย

๒. ถ้าไม่มีการส่งรายงานนี้ไปยังศาลภายใน ๓ เดือน คณะกรรมการรัฐมนตรีจะทำการวินิจฉัยพิจารณาเรื่องนี้ โดยคะแนนเสียงข้างมาก ๒ ใน ๓ (มาตรา ๒๓ วรรค ๑)

ศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป

ศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปประกอบด้วยผู้พิพากษาจำนวน เท่ากับสมาชิกของสภายุโรป (มาตรา ๓๔) เลือกตั้งโดยสมัชชาที่ปรึกษาแห่งสภายุโรป จากรายชื่อผู้ที่สมัคร ซึ่งรัฐสมาชิกได้ยื่นเสนอ

ศาลสิทธิมนุษยชนมีอำนาจพิจารณาคดีทุกชนิดที่เกี่ยวกับการแปลความหมายของอนุสัญญา และเกี่ยวกับคำฟ้องที่รัฐภาคีหรือคณะกรรมการได้ยื่นเสนอตามมาตรา ๔๔ แห่งอนุสัญญา ศาลไม่มีอำนาจดำเนินการสอบสวนพิจารณาคดีได้เอง เพราะจะต้องได้รับการยอมรับอำนาจโดยรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องก่อนตามมาตรา ๔๖ รัฐภาคีอาจแถลงยอมรับอำนาจศาลโดยไม่มีเงื่อนไข หรือมีเงื่อนไข หรือกำหนดเวลาก็ได้

การประนีประนอมในศาล จะกระทำได้ก็แต่กรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน แต่หากได้มีการพิพากษา ศาลก็จะวินิจฉัยว่ามีการละเมิดต่อบัญญัติของอนุสัญญาหรือไม่ โดยศาลอาจจะให้มีการชดเชยค่าเสียหาย เพื่อความเสียหายอันเกิดขึ้นด้วยก็ได้ (มาตรา ๕๐) คำพิพากษานี้มีผลผูกมัดรัฐภาคีที่เป็นคู่ความโดยคณะกรรมการรัฐมนตรีแห่งสภายุโรปจะเป็นผู้ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษาดังกล่าว

คณะกรรมการรัฐมนตรี

นอกจากหน่วยงานของสภายุโรปทั้ง ๒ ดังกล่าวแล้ว ยังมีองค์กรพิเศษคือ คณะกรรมการรัฐมนตรีแห่งสภายุโรป ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศของรัฐสมาชิก คณะกรรมการรัฐมนตรีเป็นองค์กรทางการเมือง แต่ทำหน้าที่กึ่งตุลาการตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติของอนุสัญญาซึ่งตามมาตรา ๓๒ กำหนดว่า

หลังจากที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ส่งรายงานของคำร้องเรียนมายังคณะกรรมการรัฐมนตรีแล้ว ๓ เดือน ถ้าไม่มีการอุทธรณ์คดีไปยังศาลสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการรัฐมนตรีจะต้องวินิจฉัยชี้ขาดว่ามีการละเมิดสิทธิหรือไม่ คณะกรรมการรัฐมนตรีอาจกำหนดช่วงเวลาให้รัฐคู่กรณีปฏิบัติตามคำสั่ง คำชี้ขาดนี้มีผลผูกพันคู่กรณี

สิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษตามอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐาน

สิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษบัญญัติไว้ตามอนุสัญญามาตรา ๒ ถึงมาตรา ๔ มาตรา ๗ และใน protocol ฉบับที่ ๔ มาตรา ๑ และมาตรา ๓ ดังนี้

๑. สิทธิในการดำรงชีวิต ตามความในมาตรา ๒ แห่งอนุสัญญาซึ่งกำหนดว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิตซึ่งกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ การประหารชีวิตบุคคลใดจะกระทำมิได้ เว้นไว้แต่เป็นการลงโทษโดยศาลที่มีอำนาจและเป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคลนั้นได้ก่ออาชญากรรมซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติตามอนุสัญญานี้ มิได้ห้ามหรือให้ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การลงโทษประหารชีวิตในกลุ่มประเทศยุโรปเกิดขึ้นน้อยมาก บางประเทศก็ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตตั้งแต่สิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา เช่น ประเทศออสเตรเลีย บางประเทศได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางอาญาเท่านั้น แต่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตในกรณีผิดวินัยทหาร เช่น ประเทศอิตาลี สำหรับประเทศอังกฤษ ยังคงใช้โทษประหารชีวิตในกรณีความผิดฐานกบฏ, สมคบกับบอริราชศัตรู, ความผิดฐานจารกรรมหรือการก่อวินาศกรรม อุบัติเหตุหรือคลังอาวุธ ประเทศสวีตเซอร์แลนด์และกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย ใช้โทษประหารชีวิตเฉพาะอาชญากรรมร้ายแรงในขณะสงคราม หรือความผิดฐานหนีทัพ ในบางประเทศโทษชนิดนี้ได้ถูกยกเลิกในทางปฏิบัติ เช่น ในเบลเยียม ซึ่งนอกจากการลงโทษประหารชีวิตทหารนายหนึ่งเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๔ แล้ว ก็ถือได้ว่าไม่มีการลงโทษประหารชีวิตอีกเลยนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๓ เป็นต้นมา สำหรับประเทศ룩เซมเบิร์กนั้น ในรอบหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมา มีการประหารชีวิตรายเดียวในปี ๑๙๔๔ เนื่องจากความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม

สรุปได้ว่าประเทศในกลุ่มยุโรปตะวันตกส่วนมากได้ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตแล้วในทางปฏิบัติ เว้นไว้แต่กรณีอาชญากรรมสงครามหรือความผิดอันเกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงของประเทศเท่านั้น

นอกจากนั้น จากการสำรวจของสหประชาชาติตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๔ ปรากฏว่า กลุ่มประเทศยุโรปนี้เป็นกลุ่มประเทศในภูมิภาค ซึ่งมีการพัฒนาการลงโทษไปได้ไกล และได้ผลดีที่สุดในโลก ฉะนั้น ข้อความในอนุสัญญาที่กำหนดในเชิงอนุญาตให้มีการลงโทษประหารชีวิตได้นั้น นอกจากจะไม่เป็นการสนับสนุนให้วิวัฒนาการของการลงโทษในยุโรป เป็นไปอย่างมีมนุษยธรรมและใช้วิธีการที่ดีขึ้นแล้ว ยังได้กำหนดสิ่งซึ่งประเทศภาคีทั้งหลายได้ยกเลิกแล้ว เนื่องจากถือว่าเป็นสิ่งล้าสมัย ผิดมนุษยธรรม และขัดต่อสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

สภายุโรปจึงควรมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการลงโทษ และวิธีปฏิบัติขึ้นสำหรับใช้ใน กลุ่มประเทศยุโรปในทำนองเดียวกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งรับรองโดยสหประชาชาติ วางข้อกำหนดสนับสนุนการยกเลิกโทษประหารชีวิต สำหรับกสิกรรม ผิดทางอาญา ซึ่งไม่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ หรือความผิดร้ายแรงในระหว่างสงครามอื่น ๆ สำหรับประเทศในกลุ่มยุโรปที่ยังมิได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตต่อไป

๒. สิทธิปลอดจากการลงโทษหรือการปฏิบัติที่เป็นการทรมานโหดร้าย ผิดมนุษยธรรม หรือต่ำช้า ความในมาตรา ๓ แห่งอนุสัญญานี้ คล้ายคลึงกับข้อความในมาตรา ๔ แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งบัญญัติว่า

"บุคคลใด ๆ จะถูกทรมานหรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้"

เนื่องจากข้อความในอนุสัญญานี้ได้รับอิทธิพลมาจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และมีข้อความใกล้เคียงกันมาก ขอบเขตของการตีความบทบัญญัติทั้งสองนี้ จึงน่าจะมีความหมายทำนองเดียวกัน

บทบัญญัติในมาตรา ๓ แห่งอนุสัญญานี้มีข้อความใกล้เคียงกับมาตรา ๗ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง (International Convention on Civil and Political Rights) แต่ไม่มีบทบัญญัติคุ้มครองเสรีภาพจากการถูกใช้เป็นตัวอย่งทดลองยา หรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม การทดลองยาหรือทดลองทางวิทยาศาสตร์โดยใช้นักโทษเป็นตัวอย่งทดลองนั้น แม้บทบัญญัติในมาตรา ๓ แห่งอนุสัญญานี้มิได้กำหนดห้ามไว้ก็ตาม แต่ก็ขึ้นอยู่กับความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และการตีความของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป โดยอาจมีความเห็นในกรณีมีคดีเกิดขึ้นว่า การทดลองต่อนักโทษดังกล่าว เป็นวิธีปฏิบัติที่ผิดมนุษยธรรมได้

๓. เสรีภาพจากการถูกบังคับใช้แรงงาน ตามความในมาตรา ๔ แห่งอนุสัญญานี้ มีบทบัญญัติที่คล้ายคลึงกับบทบัญญัติในมาตรา ๔ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบัญญัติในข้อ ๒ มาตรา ๔ แห่งอนุสัญญานี้มีข้อความเหมือนกันทุกประการกับข้อความในข้อ 3(a) มาตรา ๔ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง ซึ่งบัญญัติว่า

"บุคคลทุกคนย่อมปลอดจากการถูกบังคับใช้แรงงาน"

แต่กระนั้นก็ตาม อนุสัญญาทั้งสองฉบับก็ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า การบังคับใช้แรงงานที่ต้องห้ามนั้น ไม่รวมถึงการใช้แรงงานนักโทษซึ่งถูกลงโทษโดยศาลที่มีอำนาจ เนื่องจากการกระทำความผิดของบุคคลนั้น อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานกำหนดไว้ต่อไปว่า การใช้แรงงานอาจกระทำได้แม้ในกรณีการพักการลงโทษโดยมีเงื่อนไข ส่วนอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมืองนั้น บัญญัติว่าการใช้แรงงานนักโทษประกอบการลงโทษจะกระทำได้อีกแต่โดยคำพิพากษาของศาลที่มีอำนาจเท่านั้น

๔. สิทธิในอิสรภาพและความมั่นคงของบุคคล สิทธิประการนี้รับรองโดยบทบัญญัติในมาตรา ๕ อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐาน ซึ่งมีข้อความทำนองเดียวกับมาตรา ๔ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง บทบัญญัติดังกล่าวนี้เป็นผลให้การจับกุมคุมขังหรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติว่าให้กระทำได้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการลงโทษ ข้อ ๑ (a) มาตรา ๕ แห่งอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานกำหนดว่า การลงโทษจะกระทำได้ก็แต่โดยศาลที่มีอำนาจและเป็นผลเนื่องมาจากการกระทำผิดของบุคคลนั้นเท่านั้น

๕. เสรีภาพจากการถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดและลงโทษ สาระสำคัญของเสรีภาพประการนี้คือ บุคคลจะถูกถือว่าได้กระทำความผิดและถูกลงโทษต่อเมื่อได้กระทำความผิดในขณะที่มีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้เท่านั้น คือเป็นไปตามหลัก *Nulla crimen, nulla poena, sine lege*. แต่ตามข้อ ๒ มาตรา ๗ แห่งอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานกำหนดว่า บทบัญญัติในข้อ ๑ ซึ่งบัญญัติว่าการลงโทษจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อมีบทกฎหมายบัญญัติความผิดไว้ในขณะกระทำนั้นไม่กระทบกระเทือนถึงการพิจารณาคดีและการลงโทษบุคคลผู้กระทำการหรือดเว้นกระทำการ อันเป็นความผิดตามหลักกฎหมายทั่วไปที่นานาอารยประเทศได้ยอมรับในขณะที่กระทำนั้น

คดีขึ้นสู่ศาลสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๕ นี้ คือ คดีลอว์เลส (*Lawless v. the Republic of Ireland*) ผู้ร้องในคดีนี้ร้องเรียนว่า ตนถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๑๙๕๗ และถูกกักขังอยู่ในค่ายกักกันทหารเป็นเวลา ๖ เดือน โดยไม่มีการพิจารณาคดี ในข้อหาว่าต้องสงสัยว่าเป็นสมาชิกกองทัพสาธารณรัฐไอริช หลังจากที่เกิดความไม่สงบขึ้นในฤดูร้อน ค.ศ. ๑๙๕๗ ซึ่งถือเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติปี ๑๙๔๐ ของรัฐบาลไอร์แลนด์ ซึ่งให้อำนาจรัฐบาลที่จะจับกุมและหน่วงเหนี่ยวกักขังบุคคลได้โดยไม่มีการพิจารณาคดี ในกรณีมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อยภายในบ้านเมือง นาย Lawless ได้ประท้วงว่า

การกักขังหน่วงเหนี่ยวคนไว้นั้นเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายและขัดต่อรัฐธรรมนูญไอริช ศาลสูง นำคดีขึ้นพิจารณาและยกคำร้องของ Lawless เสีย นาย Lawless จึงได้อุทธรณ์ไปยัง Supreme Court โดยนอกจากจะอ้างรัฐธรรมนูญและกฎหมายภายในของสาธารณรัฐแล้วยังอ้างถึงอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานด้วย ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๗ Supreme Court ได้ยกอุทธรณ์ของนาย Lawless หลังจากนั้น ๒ วัน นาย Lawless จึงได้ร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปว่าการจับกุมคุมขังตามพระราชบัญญัติปี ๑๙๔๐ นี้ขัดต่ออนุสัญญา มาตรา ๕^๑

ถึงแม้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะมีความเห็นว่า การจับกุมคุมขังนาย Lawless นี้ ไม่ขัดต่อวรรคแรกของมาตรา ๕ กล่าวคือเจ้าหน้าที่ที่มีความจำเป็นที่จะต้องจับกุมเพื่อป้องกันมิให้โจทก์กระทำความผิดก็ตาม แต่คณะกรรมการและศาลสิทธิมนุษยชนก็มีความเห็นว่า การกระทำของรัฐบาลไอร์แลนด์ต่อผู้ร้องเรียน ขัดต่อวรรค ๓ เพราะเจ้าหน้าที่มิได้นำผู้ร้องเรียนขึ้นฟ้องและดำเนินคดีในเวลาอันสมควร^๒ แต่เนื่องจากความในวรรค ๓ จะนำมาใช้บังคับได้ก็ต่อเมื่อเป็นการผิดตาม (c) แห่งวรรคแรก เมื่อกรณีไม่เข้าตาม (c) แห่งวรรคแรกแล้ว กรณีจึงไม่อาจใช้ความในวรรค ๓ ได้ ดังนั้น ศาลจึงได้พิพากษาในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๖๑ ว่า มาตรการของรัฐบาลไอริชนี้ จำเป็นอย่างยิ่งยวดสำหรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตามข้ออ้างของรัฐบาลไอริชที่อ้างว่าตนมีเหตุจำเป็นตามมาตรา ๑๔ ของอนุสัญญาที่ว่า "มีเหตุฉุกเฉินสาธารณะอันคุกคามต่อชีวิตของประเทศชาติ"

^๑ Philip E. Jacob and Alexine L. Artherton, The Dynamic of International Organization p. 599.

^๒ A.H. Robertson, Human Rights in the World, (Manchester: Manchester University Press, 1972) p. 58

การลงโทษ เหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้เองที่ทำให้สหประชาชาติเล็งเห็นถึงความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษ และเร่งดำเนินการอย่างจริงจังทั้งในด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษ โดยบทบัญญัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะบางประการ, การจัดการประชุมใหญ่และการประชุมย่อยในระดับภูมิภาค ที่เกี่ยวกับการลงโทษและวิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ตลอดจนการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศขึ้นในระดับภูมิภาคเพื่อดำเนินการศึกษารวิจัย และปรับปรุงเกี่ยวกับการลงโทษในภูมิภาคนั้น ๆ เช่น สถาบัน UNAFEI นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนและขยายงานของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น องค์การรัฐอเมริกา (Organization of American States) องค์การเอกภาพอฟริกา (Organization of African Unity) เป็นต้น

การมุ่งคุ้มครองสิทธิมนุษยชนมิใช่เพียงแต่การ เน้นถึงผลบังคับหรือมาตรการในการควบคุมให้รัฐต่าง ๆ เคารพกฎหมายระหว่างประเทศเท่านั้น เพราะผลบังคับดังกล่าวเป็นเพียงมาตรการอย่างหนึ่งในอันที่จะแก้ไขความเสียหายที่ปลายเหตุอันเกิดขึ้น เนื่องจากการไม่เคารพต่อสิทธิมนุษยชน โดยอาจต้องใช้มาตรการทางการเมืองหรือการใช้กำลัง อันขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งมุ่งกำจัดข้อพิพาท และสถาปนาสันติภาพขึ้นในโลก แต่การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยหลักการแล้ว ควรคำนึงถึงวิธีการที่จะสามารถทำให้ทุกประเทศในทุกภูมิภาคสำนึกในความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ซึ่งอาจทำได้โดยการ เน้นการศึกษาในด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนให้แพร่หลายและกว้างขวางออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคด้อยพัฒนา เมื่อหลักการในกฎหมายสิทธิมนุษยชนได้แทรกซึมไปอย่างทั่วถึงจนสามารถสร้างความสำนึกในเรื่องสิทธิมนุษยชนขึ้นในหมู่ประชาชนทั่วไปแล้ว ก็จะมีผลโดยตรงให้เกิดการร่วมมือกันอย่างจริงจังในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยการสมัครใจ เคารพบทบัญญัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุถึงสันติภาพและความสงบสุขตามอุดมการณ์ของกฎหมายระหว่างประเทศได้ในที่สุด.

นอกจากสิทธิและเสรีภาพเกี่ยวกับการลงโทษประการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาตาม
บทบัญญัติในอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานแล้ว ยังมีบทบัญญัติคุ้มครอง
เสรีภาพในอันที่จะไม่ถูกจำคุกกักขังเนื่องจากการไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญา ตามมาตรา ๑
แห่ง protocol ฉบับที่ ๔ และเสรีภาพที่จะไม่ถูกขับไล่ หรือเนรเทศจากเขตแดนของรัฐซึ่ง
คนมีสัญชาติตามมาตรา ๓ แห่ง protocol ฉบับเดียวกัน